

KOREYS TILIDA SINXRON TARJIMANING ASOSIY TURLARI

Abbasova Dilfuza Karimbek qizi

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti koreys filologiyasi kafedrasida PhD, dotsenti v.b

Abduraxmanov Abdumalik

Toshkent Kimyo Xalqaro universiteti, Koreys tili filologiyasi yo'nalishi 4-kurs talabasi

Annotatsiya: *Sinxron tarjima – bu muloqotni osonlashtirish uchun ishlatiladigan professional tarjima usuli. Ushbu maqola koreys tilida sinxron tarjima haqida umumiy ma'lumot beradi va sinxron tarjimaning ahamiyati va uning qanday holda ishlatishi haqida ma'lumot beradi.*

Kalit so'zlar: *og'zaki tarjima, yozma tarjima, til, koreys tili, tarjima, mazmun, grammatik, sinxron tarjimon, xotira, imo-ishora.*

Аннотация: *Синхронный перевод – это профессиональный метод перевода, используемый для облегчения общения. В этой статье представлен обзор синхронного перевода на корейский язык, а также представлена информация о важности синхронного перевода и о том, как его использовать.*

Ключевые слова: *устный перевод, перевод, язык, корейский, перевод, содержание, грамматика, синхронный перевод, память, жест.*

Annotation: *Simultaneous interpretation is a professional translation technique used to facilitate communication. This article provides an overview of simultaneous interpreting in Korean and provides information on the importance of simultaneous interpreting and how to use it.*

Keywords: *interpretation, translation, language, Korean, translation, content, grammar, simultaneous interpretation, memory, gesture.*

Tarjima tarixi - bu odamlar o'rtasidagi til to'siqlarini bartaraf etish va turli tillarda muloqat qilish imkonini beradigan amaliyotdir. Tarjima tarixi asrlar davomida rivojlangan va o'zgargan. Shu bilan birga koreys tilining tarjima tarixi ilmiy izlanishlar va tarixiy asarlar orqali ma'lum bo'lgan. Koreys tilidagi tarjima faoliyat qobiliyatini ko'rsatgan eng qadimgi yozma asar “흥선대원각김부식자격시백계보통법전집” nomi bilan tanilgan.¹ Koreys tili dunyodagi eng qadimgi tillardan biridir. U eng o'ziga xos va o'ziga xos tillardan biri

¹ <https://terms.naver.com/entry.naver?docId=919464&cid=62048&categoryId=62048>

hisoblanadi, unda ko'p yillik an'analar va titul millatining mohiyatini kuzatish mumkin. Koreys tili turkiy va mo'g'ul guruhlarini o'z ichiga olgan oltoy oilasiga, shuningdek, koreys tiliga juda ko'p o'xshashliklarga ega bo'lgan yapon tiliga tegishli: ikkalasi ham odamga murojaat qilish uslubida turli xil "odobli" tillarga mos keladi. va suhbat davomida iboralar qurilishi ko'p jihatdan raqibning yoshiga, uning jinsiga, ijtimoiy mavqeiga, munosabatlarning yaqinligiga bog'liq.²

Tarjima, turli sohalar va so'z qurish yordamida mavjud bo'lgan yozma yoki mazmuni boshqa tilga o'tkazishni o'z ichiga oladi. Koreys tilida tarjima qila olish uchun, tarjimonchilarning juda keng ko'nikma va tajribalarga ega bo'lishi kerak. Bu orqali tarjimonchilar, tarjima qilayotgan matnning uslub va mazmunini bilan umumlashtirishni yaxshilashlari kerak. Tarjima jarayonida o'zgarishlar va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar paydo bo'lishi mumkin. Tarjimashunos tarjima qilayotgan matnning grammatika va imlo qoidalari bilan to'g'ri kelishini ishonch hosil qilish kerak. Grammatik va imlo xatolarini aniqlash va tuzatishga yordam berish lozim. Koreys tilida tarjima qilishda, matnning mazmunining aniqligi va original mazmuni saqlanishi muhimdir. Tarjima qilayotgan matnda tushuntirilishi kerak bo'lgan ma'nolarning to'g'ri va aniq tarzda ifodalanishi talab qilinadi. Tarjimashunos so'zni koreys tilida tarjima qilayotganida kamida bir necha sinonimlarlarini qidirib va tarjimashunos o'zining nuqtai nazaridan eng mos bo'lganini tanlash lozim. Koreys tili tarjima uslubiga ko'ra sinxron va ketma-ket tarjimaga bo'linadi. Sinxron tarjimon so'zlovchi nutqini tinglash bilan bir qatorda, so'zlovchi matnning asl mazmun va mohiyatini saqlagan holda qolgan tinglovchilarga yetkazib bera olishi talab etiladi. Izma-so'z tarjimasi so'zlovchi nutqini tugatgandan so'ng amalga oshiriladi. Sinxron tarjima uslubiga qarab, bir nechta sinxron tarjima turlariga bo'linadi: **shivirlash, jonli sinxron tarjima, estafeta tarjimoni, ko'z o'ngida o'qish va imo-ishora tilidan tarjima qilish kiradi.**³

Sinxron tarjima ikkinchi jahon urushidan tugagandan keyin keng qo'llanila boshlandi. Ikkinchi Jahon urushi tugaganidan keyin 1945-1946 yillarda Germaniyaning Nyurnberg shahrida bo'lib o'tgan urush jinoyatlari bo'yicha sud jarayonida 4ta til orqali sinxron tarjima qilingan: **ingliz, nemis, rus va frantsuz.**

² <https://word-house.ru/yazyki-perevoda/koreyskiy-yazyk/istoriya-vozniknoveniya-i-razvitiya-koreyskogo-yazyka/>

³ 이해승. 통역과 번역의 이해 - ilmiy kitob. Seul 27.04.2018y. – 45 b.

Sinxron tarjima orqali jarayonni amalga oshirishda talab qilinadigan vaqt sezilarli darajada kamayib boshlanadi.

Ikkinchi Jahon urushi tugaganidan keyin bo'lib o'tgan, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Bosh Assambleyasi sinxron tarjima orqali o'tkazilib va butun Amerika Qo'shma Shtatlari bo'ylab radio orqali jonli efirga uzatilganligi sababli, sinxron tarjima keng jamiyatga ma'lum bo'ldi. O'sha vaqtdan beri sinxron tarjima Birlashgan Millatlar Tashkiloti, YuNESKO va Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti, Xalqaro muzokaralar, ko'p tomonlama uchrashuvlar, Olimpiya sportlari talqini, turli xalqaro seminarlar, ma'ruzalar kabi xalqaro tashkilotlarda keng qo'llanila boshlandi.

Sinxron tarjimonda tarjimonshunoslar 2 kishilik, ayrim hollarda esa 3 kishilik jamoalar bo'lib, har bir tarjima 20-30 daqiqadan oshmasligi zarur. Konferentsiyaga tayinlangan tarjimonshunos anjuman mazmuni bilan tanishib chiqishi va o'zi mas'ul bo'lgan tarjimon o'rtasida silliq va erkin aloqani ta'minlash va boshqa tarjimonlarga yordam berish uchun ma'ruzachi nutqini doimiy ravishda kuzatib borishi kerak.

-순차통역(Ketma-ket tarjima)

Ketma-ket tarjima deganda, so'zlovchi nutqini tugatgandan keyin ketma-ket davom etuvchi tarjimaga aytiladi. So'zlovchining gaplari jummalarga qisqartirilsa, tarjimonshunos ham izohni shunga ko'ra qisqa jummalarga ajratadi. Bunday ketma-ket izohlash qisqa ketma-ket tarjima deyiladi. Qisqa ketma-ket so'zlar bo'lsa, qisqa muddatda xotiraga saqlanib qolishi kerak bo'lgan ma'lumotlar miqdori katta emas boladi, shuning uchun so'zlarni tarjima qivotgan vaqtda yordamchi vositalarsiz tarjima qilish mumkin. Shu bilan birga, an'anaviy ketma-ket tarjima bu umumiy ketma-ket tarjimani anglatadi va ma'ruzachining so'zlari 3-4 minutdan 10 minutgacha bolsa, buning uchun tarjimashunos "노트테이킹-Note taking" uslubidan foydalanib eslab qolishiga yordam beradi.

Note taking- bu uzoq vaqt davomi ketma-ket tarjima qilishda qisqa muddat orqali xotiraga saqlanib qolishiga yordam berish uchun ishlatiladigan usuldir. Unda ma'ruzachi aytgan so'zning mazmuni va uning ma'nosi, jumladan, tegishli otlar, son qiymatlar va zamon kabi muhim ma'lumotlarni unutib qoymasligi uchun xotiraga yordam berdagan usuldir. Note taking qilish vaqtida ma'ruzachining so'zini tinglash va eslatma olish bir vaqtning o'zida sodir bo'ladi, tarjimada esa eslatmalarni o'qish va izohlangan mazmuni aytish kerak bo'ladi. Shuning uchun tinglash, yozish, o'qish va

gapirish uchun zarur bo'lgan vaqtni tejash va shu bilan birga xotira samaradorligini oshirish uchun yuqori chastotali so'zlarga e'tibor qaratuvchi belgilar qo'llaniladi.

Note taking belgilar:⁴

	Eksport
	Import
	Rivojlangan mamlakat
	Kam rivojlangan mamlakat(qoloq mamlakat)
	Rivojlanayotgan davlatlar
	Prezident, davlat rahbari
	Yevropa

-릴레이 통역(Estafeta sinxron tarjima)

Estafeta talqini - uch yoki undan ortiq rasmiy uchrashuv tillari orqali o'tqazilvotgan bo'lganda, uchinchi tildan boshlab estafeta usulida amalga oshiriladigan tarjima uslubidir. Masalan, Koreyada xalqaro konferensiya o'tkazilayotganini faraz qilaylik, unda uch davlat, Koreya, Xitoy va Rossiya vakillari yig'iladi. Koreya vakilining aytganlarini rus va xitoy tillariga koreys va rus tillarida so'zlashuvchi koreys-rus tarjimonlari, koreys va xitoy tillarida so'zlashuvchi koreys-xitoy tarjimonlari tarjima qiladi. Biroq, Xitoy vakili ma'ruzachi sifatida paydo

⁴ 이혜승. 통역과 번역의 이해 - ilmiy kitob. Seul 27.04.2018y. – 48-50-51 b.

Buni 2018-yilgi Pxyonchxan Paralimpiya o'yinlarida qatnashgan politsiya xodimlarining surdo-tarjimonlik tajribasiga qarab tushunish mumkin. Aytilishicha, eshitish qobiliyati zaif odam imo-ishora tili orqali "menga ichimlik bering" deb so'raganida, politsiya xodimi bir zumga hayratda qolgan. Biroq, ma'lum bo'lishicha, so'rov "spirtli ichimliklar" emas, "suv bering" bo'lgan, ammo uning "menga spirtli ichimliklar bering" so'rovi sifatida qabul qilinishiga Shimoliy Gyonsang provintsiyasining Yeongju shahrida politsiya xodimining tug'ilgan shahri bo'lgan. Xuddi shu harakat "alkogol" degan ma'noni anglatadi. Shu tarzda, ma'lum bir mintaqa yoki muassasaning imo-ishora tilini standart imo-ishora tiliga yoki aksincha, standart imo-ishora tilini an'anaviy imo-ishora tiliga tarjima qilish ham imo-ishora tilini tarjima qilish doirasiga kiradi. 1991 yilda Ta'lim vazirligi koreys standart imo-ishora tilini nashr etish orqali imo-ishora tilini standartlashtirish zarurligini ta'kidladi va 2005 yilda Koreys tili milliy instituti va Koreya karlar uyushmasi birgalikda "Koreys imo-ishora tili lug'ati" ni nashr etdi va bu standart imo-ishora tilini umumlashtirish yo'l ochdi. Korrupsiyaga qarshi kurashish va Fuqarolik huquqlari bo'yicha komissiya 2012-yil iyun oyida 110 qo'ng'iroq markazida eshitish qobiliyati past odamlarga jamoat markazlari va sog'liqni saqlash markazlari kabi davlat muassasalaridan noqulayliklarsiz foydalanish imkonini berish uchun video surdo-tarjimon tizimini joriy qildi va "Imo-ishora tili to'g'risida"gi qonun qabul qilindi. Shu bilan birga 2016-yilda "Imo-ishora tili to'g'risida"gi qonun qabul qilinib, kar va koresy imo-ishora tili foydalanuvchilarning til huquqlari va hayot sifatini yaxshilash uchun huquqiy shart-sharoitlar yaratildi.⁶

Foydalangan adabiyotlar: Internet saytlar:

1. 이혜승. 통역과 번역의 이해 - ilmiy kitob. Seul 27.04.2018 yil
2. Shuhrat Sirojiddinov, Gulnoza Odilova. Badiiy tarjima asoslari - monografiya. Toshkent «Mumtoz so'z» 2011 yil.
3. Sharq tarjimashunosligi: tarixi, hozirgi kuni va kelajagi - ilmiy maqolalar to'plami. Toshkent 2016 yil.
4. Omon Mo'minov. Sinxron tarjima- o'quv qo'llanma. Toshkent 2005 yil.
5. <https://terms.naver.com>
6. <https://word-house.ru/yazyki-perevoda/koreyskiy-yazyk/istoriya-vozniknoveniya-i-razvitiya-koreyskogo-yazyka/>

⁶ 이혜승. 통역과 번역의 이해 - ilmiy kitob. Seul 27.04.2018y. –56-57 b.

